

Dèwà Sɛ Pôl Kɛ Lè Mè ñkwìn Bwum Yesù Kristò Bye Gàlàsì

Mè hwæsi

1 ¹ Mùn Pôl nɛ kɔi byin dèwà ton sɛ. Mùn ni ci-ntwum Yesù Kristò ba kɔi ntwi' sɛ mwum ndɔ' nɛ yæn mun, shikɔi mwum ndɔ' nɛ fyi mùn, son, Yesù Kristò bon lè Ce Mvènnswæb nɛ yimnzâ Yesù kɛ ywi nun, bon bɛ fyi mùn. ² Bwi' kɔi byin dèwà màzwùm bwi' lè mè ñgyinni bwum Kristò bye kɛ fɛ, bǎ bwi' hwæsi byin bɛ mè ñkwìn bwum Yesù Kristò bye kɛ ñgyɔ' Gàlàsì nun. ³ Ce nye' Mvènnswæb bon lè Nyeli nye' Yesù Kristò ñgænnì byin, bɛ fɛ byin fɔa. ⁴ Nyeli nye' Yesù nɛ fɛe nun nɛ' bǎ nun pæ' bwi' kɛ byebbi nun, nun swæti bwi' kɛ ñgyɔ' wan nɛ byebbi ni kɛ nlim. Li nɛ Ce nye' Mvènnswæb yili lɛ à ci. ⁵ Ntwu bɛ lè Mvènnswæb kwan hwæn! **Àmèn.**

Ñtwum Lwen suku' fɔ'

⁶ Àma, shìmmea ta mun cí lè swum sɛ byin ta ci. Mvènnswæb loen byin kɛ kwènnzì nlim Yesù Kristò nun lɛ byin bɛ bwum byon, son, byin mgbàenni kan, byin dwiâ Mvènnswæb lè fyǎ' mè', byin dúnmi mwù kě lè ñtwum lwen ye dín. ⁷ Sɛ ba lɛ ñtwum lwen ndɔ' yi tì kwe. Son, bwum ndɔ' bi kɛ nyinnim shin nun, bɛ ta byin mwù gwànnzi, bɛ yili bɛ kwebsi Ntwum Lwen ye kɛ nywi Yesù Kristò. ⁸ Son, mùn shè byin jɛnɛ lɛ, bɛshe mwum ndɔ' bèn, nun bɛ fɛ' kɛ ñkwìn ye' nun, kwo fɛ' cikpu' Mvènnswæb nɛ kyilì fɛ' ñwàl ye kɛ dɛb, bɛshe à dúnmi byin ñtwum lwen ye dín shě, ye lân ye bwi' shɛâ byin mbyî, Mvènnswæb yennzi nun vènè'. ⁹ Mùn shɛâ byin mbyî, mùn yě tì kònnɔi kwùbtà' jɛnɛ: Bɛshe mwum ndɔ' bèn, à dúnmi byin ñtwum lwen ye dín ndɔ' shě, ye lân ye byin ywɔâ mbyî, Mvènnswæb yennzi nun vènè'.

¹⁰ Byin fɔka' lɛ mùn shě lɛ' si li bǎ bwum fɛ mùn ñtwu? Ayi, mùn suku' yili lɛ Mvènnswæb yili mùn ñgwòn. Kè mùn yili mùn lwusi bwum ñlim

ke zwum? Beshe mun yilé le mún yě mún bwum ñlim lwusi zwum, mún bê kǎn ci-she Yesù Kristò.

Kwan se Mvènnswàb yàenne Pól wě ci-she nyon

¹¹Mè ñgyinni byêm, mún tà byin shě le mwum ndo' ne ghe kǎn Ñtwum Lwen ye mún shèà byin. ¹²Mún ywo' kan yon ñwum mwum ndo', shìkì mwum ndo' lisà' ku' mún yon. Son, Yesù Kristò ne kwasi mun yon.

¹³Byin limmi kwù kèn shêm kwan se mún be bè' me Yudà ðwon. Ke kwan màzwùm nun, mún be ñkwìn bwum Mvènnswàb vènè' yennzi ñzwǎnzwò', mún yile le mún kyasi yon. ¹⁴Ke ndwon ye mún be bè' me Yudà ðwon nun, mún be bwum be ðwi' cinne kwan ye fò' ðwi' lè bon lèan. Mún be mwù kě ke nywi yi bè' me mbibea bye' nun ñzwǎnzwò'.

¹⁵Son, Mvènnswàb, ke kwènnzì ñlim shon nun, à yàenne mún lè be ye kife' mun, à lon mún lè mún kiin she shon cí. ¹⁶Kwan se se woli nun le nun yě mún mwen nyon kwàsi bã mún ðyi shitǎkwù shon ke swi' bwum be ba mè Yudà, mún kènne kǎn mwum ndo' cibbi le à lisà' mún ywum màzwùm, ¹⁷shìkì mún kèn ku' ke Yèrusàlèm bã mún yen bwum be seti be zwimbyi' shêm mè ci-ntwum Yesù. Son, mún wao' kèn ñnywèn ke ñgyo' Àràbì. Ke nyě yi, mún fyòin be ke Dàmasi. ¹⁸A lan be ðwùm lè, mún kà kèn ke Yèrusàlèm bã mún ken Piêr bæti. 'Bwi' non kwe ðwi' lè nun ñgyin wùm blàn shæn. ¹⁹Mún yen kan ðwùlu mè ci-ntwum Yesù, a shi be Jà', ñgyinni Nyeli nyè'. ²⁰(Ywum ye mún tà byin kò' ye yi leñkǎm. Mvènnswàb limmi le mún tà ka ðwèlì ðin.)

²¹Ke nyě yi, mún wa' kèn, mún kèn bèn ke ñgyo' Sirì nun lè ke ñgyo' Silisì. ²²Ke kwan màzwùm nun, mè ñkwìn bwum Yesù Kristò bye ke ñgyo' Jùdè nun, be lè à yen kife' fli me' shêm. ²³À be su' ywo' swum se bwum be leli ke nywi yêm le: «Ci-nyennzi bwum vènè' ne bekà' mbyí, jene à tǎ bwum Ñtwum Lwen Yesù Kristò lisea, swum se nun yile le nun kyasi.» ²⁴Li, bwum ton bi ðunmi Mvènnswàb twuli ke jin shêm nun.

Pól tǎ ðwùlu mè ci-ntwum Yesù bæti ke Yèrusàlèm

2 ¹Ke nyě ðwùm wùm blàn nyí, ðwi' konndi tì kèn be Yèrusàlèm ðwi' lè Bàrnàbà. Bwi' twelò' tì ku' Títè ke fya'. ²Mún kènne li ntwi' se Mvènnswàb ne shèe mún le mún ken. Kwan se mun bèn kwe, ðwi' swòli lè mè ci-zwi' nyenswàb bye kwe, mún sannzi bon ke kwi' nun Ñtwum Lwen ye mún tǎ shè lè bwum be ba mè Yudà. Mún sannze bon li ntwi' se mún yili kan le she se mún cià mbyí lè she mun tǎ cì jene, se ywiò' ñgyo' ðin. ³Son, kwan se be ywo' hwæn, be shè kan lè Títè, mwum grè' ne ðwi' kenne ðwi' lè nun le nyí ni ðun ñdùn. ⁴Byindò' lè bwum benni be nyènye, mè ci-me mbwè' ndo' be bi, be yili le be ðunnnzi nun ñdùn. Bwum màzwùm ðun ke ñkwìn bwum ye' nun shìkì ðwi' limmi bã be yen mbòkì ne ðwi' ba tí ke me lwaà me Yudà nun, ntwi' se ðwi' ti bæti lè Yesù Kristò.

Be yili le be fyɔsi bwi' mè son me lwuà yan. ⁵Son, bwi' be mè ywi' sàti ke ywum ye be be bwi' shě nun. Bwi' yili le Ntwum Lwen ye d̄yi lenkæm ye ton ke nyinnim shin nun kwan hwæn, shikì be kwebsi yon.

⁶Ti lè b̄wum bye byin ta lon le mè ci-zwi' nyenswæb, (kè mè ci-zwi' bekè, kè bon be ban, swum fɔ' se ke me' yêm, ntwi' Mvènnswæb tà ka mwum ndɔ' ce ke me' zwêm), b̄wum màzwùm shè kan le mùn konndi swum ndɔ' ke Ntwum Lwen ye mùn be shè mbyí nun. ⁷Son, be fyon yen le Mvènnswæb fe mun she nshě Ntwum Lwen yi lè b̄wum be ba mè Yudà, wě tà she nun fee she màzwùm ku' lè Piêr le nyí ni ken mè Yudà shě. ⁸M̀b̀òkì ne nun kèâ Piêr wě ci-ntwum Yesù ke nywi me Yudà, m̀banmbɔ' ku' à kèâ ku' mùn wě ci-ntwum Yesù ke nywi b̄wum be ba mè Yudà. ⁹Jà', Piêr lè Jân, bon be byin ta twe' wě mè ci-zwi', be limme le Mvènnswæb fee mùn she nkæm̀nkæm si fya', li, be d̄unmi bwi' mè fyà' fekea bwi' lè Bàrnàbà, swum se lisea le bwi' bi ɲwum fɔ' bwi' lè bon. Li, bwi' sunndi le bwi' ye kěn Ntwum Lwen shě lè b̄wum be ba mè Yudà, bon ku', be ken shě cí me Yudà. ¹⁰Swum se bon sue ku' bwi' cibbi, à si le bwi' kpa' mè cinzæm̀nzæm byan. Swum màzwùm se mùn yile ku' mbyí le mùn ci.

P̄l cinne le' ndɔ' lè Piêr ke Àntiýòshì

¹¹Son, kwan se Piêr bènne ke Àntiýòshì, bwi' cinni le' ndɔ' bwi' lè nun ke swi' b̄wum, ntwi' se be lè à pyià le'. ¹²Kwan se nun bènne, à be ji ji lè b̄wum be ba mè Yudà. Son, kwan se mè Yudà bye Jà' fyie ben, Piêr kesi nywi, à ji kan tí ji lè b̄wum be ba mè Yudà, ntwi' se nun limme le yì b̄è' yan byinnɔ' ̀̀ji ji lè b̄wum be ba mè Yudà. Li, à be mè Yudà yi. ¹³Mè Yudà ndɔ' bye be b̄wum Yesù Kristò be kwe, be d̄unmi ku' cì wě Piêr. Kwo fe' Bàrnàbà nun ne' be ke læm màzwùm nun. ¹⁴Kwan se mùn yen le be be kàn tí kwù kèn she zu' kènni wě she Ntwum Lwen ye d̄yi lenkæm yili, mùn wa' zwò ke swi' b̄wum hwæn, mùn shè lè Piêr le: «Wù ni mwum Yudà, son, kwan se wù be tòn ke nyinnim b̄wum be be kãn mè Yudà nun, wù be cì wě b̄wum màzwùm, wù be kãn yì b̄è' me Yudà d̄won. Ti jene, yen se ci wù yili wù ci d̀lè' lè b̄wum be ba mè Yudà le be d̄won yì b̄è' me Yudà?»

Swum se ci mwum be ̀lwinni ke me' Mvènnswæb

¹⁵Bwi', bwi' bi mè Yudà mè kwù lè mwù nun. Bwi' ba b̄wum be ba mè Yudà, mè ci-ncí byebbi bi. ¹⁶Son, bwi' limmi le Mvènnswæb tà ka mwum fyɔsi ̀nsanmi ke swi' shon ntwi' se nun tá mè lwuà Mòizè d̄won. À tá mwum fyɔsi ̀nsanmi kwan se mwum ni ta ̀nlim kě lè Yesù Kristò. Li, bwi' ku', bwi' keâ ̀nlim ke nywi Yesù Kristò b̄â Mvènnswæb fyɔsi bwi' sanmi ke nyè kě nlim màzwùm, ba kì ntwi' se bwi' ta mè lwuà Mòizè d̄won. Ntwi' ̀nd̄wonnzi me lwuà ye ba cí mwum be ̀lwinni ke swi' Mvènnswæb. ¹⁷Bwi' yili le bwi' be ̀lwinni ke me' Mvènnswæb ntwi' se bwi' ta ̀nlim kě lè

Yesù Kristò. Ké kwan màzwùm nun, bé she le bwi' dúân ke læm mé ci-ncí byebbi nun. Ké à si li, se lisa' le Yesù Kristò né kin bwi' dúnnzi ke byebbi nun? Ayi, se ba li. ¹⁸Beshe mún donnzi ndwonnzi mé lwuá Mòizè, ke nyè yi, mún dúnnzi tì dwon bé, mún ciá byebbi ke swi' Mvènnswàb. ¹⁹Ke swi' lwuá mún ni dwon. Lwuá né ci mún ywi bá mún cinni òzison ke swi' Mvènnswàb. 'Bé ywummá' bwi' ke ñgá' mē bɔtɔ' zwem bwi' lè Yesù Kristò mban, ²⁰li, òzison she mún cinni jene, shēm se ban, Yesù Kristò né kin tòn ke nywi yēm. Tòn shēm se mún tá tòn fé ñgyô' wan, mún tá tòn lè ké nlim lè Mwen Mvènnswàb, nun né yili mun, à ywi ke ntwi' yēm. ²¹Mún tá ka kwènnzí nlim Mvènnswàb tweli lè swum dín. Beshe Mvènnswàb fyosè mwum òsanmi ntwi' ndwonnzi mé lwuá, se lisaè le Yesù ywi ñgyô' dín.

Yen se ta bwum òzison fé?

3 ¹O! Lan Gàlàsí, byin ba lè mwù nun! Yà mwum né pka' byin? Mún sannzá byin mbòkì né fé ywummá Yesù Kristò ke ñgá' mē bɔtɔ' zwem fòsi lwen. ²Swum fɔ' se mún yili le byin she mún lè mē ñwum yin si le: M̀p̀ùn Nsanmi bènne byin ke nywi ntwi' byin bé mē lwuá Mòizè dwon, kè ntwi' se byin ywæ Ñtwum Lwen? ³Byin ba lè mwù nun? Byin dúnnme kèn mbyí lè ñkimmá' M̀p̀ùn Nsanmi, ti jene, byin yili byin ken ke ñkimmá' yin né' nun ntwi' yen? ⁴Ywum ye lan byin nywi yi à yi ñgyô' dín? Ban, ye ba ñgyô' dín. ⁵Mvènnswàb né fé byin M̀p̀ùn nyon, à tà tí yi hilea cí ke nyinnim shin nun, byin baka' le à tà yon cí li ntwi' se byin ta mē lwuá Mòizè dwon, kè ntwi' se byin ywæ Ñtwum Lwen?

⁶À si wé tà she bé kɔ' ke nywi Abrahâm le: «Abrahâm tèle zwùm lè Mvènnswàb, li né ci Mvènnswàb fyòse nun òsanmi ke swi' shon.» ⁷Ke nzá' le' yi nun byin woli byin limmi le bwum bé ta zwùm teli lè Mvènnswàb lè lenkàm, bon fé dýi bwen Abrahâm. ⁸Bé kœ ke dèwá Mvènnswàb nun le Mvènnswàb yé bwum bé ba mē Yudá fyòsi sanmi kwan se fé ta ònim ké lè nun. Li, Abrahâm ywæ Ñtwum Lwen màzwùm òdiká' ñwé, ye Mvènnswàb shèe nun le: «Mún yé bwum hwæn lwen cí ñgyô' wan nun ke ntwi' ywú.» ⁹Abrahâm tèle zwùm lè Mvènnswàb, Mvènnswàb ciá nun lwen. Li né ci, bwum bé ta zwùm teli lè Mvènnswàb, Mvènnswàb yé bon lwen cí wé tà she nun ciá Abrahâm.

¹⁰Bwum bé ta mwù ké ke ndwonnzi mé lwuá nun, ñke Mvènnswàb ye bon bænni. Ntwi' se bé kɔ' ke dèwá Mvènnswàb nun le: «Ñke dwon mwum né tà ka ywum ye bé kɔ' ke dèwá Mòizè nun dwonni hwæn pæ!.»

¹¹Mwum hwæn limmi le Mvènnswàb tà ka mwum ndo' fyòsi òsanmi ke swi' shon ntwi' se nun tá mē lwuá dwon. Ntwi' bé kɔ' ke dèwá Mvènnswàb nun le: «Mwum né Mvènnswàb fyòsá òsanmi yé òzison dúumdúum cinni ntwi' se nun tá zwùm teli lè nun.» ¹²Li, bwi' yen le ndwonnzi mé lwuá yi kyi, òtè' zwum yi ku' kyi. Mwum né tá mwù ké

mè lwuà nun, à yě ñzison cinni ke nyě ye nun lwinnzi mè lwuà màzwùm hwæn pæ' nun.

¹³Son, Yesù Kristò libbea ñwi' ke ñke ye ñe ke ñwi' ke lwuà nun. Ñke màzwùm fyôn nun ñe nywi ke ntwi' ye'. Ntwi' se ñe kò' ke ñewá Mvènnswæb nun le: «Ñke ñwon mwum ñe ñe ta yili ke zwò ñgæ' zwem.»
¹⁴Yesù Kristò cie li ñá ñwum ñe ña mè Yudà yě ñngànni ye ñe ke nywi Abrahâm. Li, ñá ñwi' yě M̀p̀ùn Nsanmi ñe M̀v̀ènnswæb cie ñwi' ñkàli ntwi' se ñwi' ta zwùm t̀èli lè nun.

Lwuá sèmnzi kan ñgwòn ñe M̀v̀ènnswæb jine lè ñwum

¹⁵Mè ñgyinni, mùn yili mùn twe' m̀b̀òkì le' ndò' lè ywum ye ta lànnzi ke ñgyò' wan. Kwan se mwum ndò' tá ñe, à jinà ñgwòn ñon lè lwikwæn wě she se yili, mwum nyan ndò' wòli kan à sèmnzi ñzàè' le' ndò' ke ñlim, shikì à kònnði ku' nyě ñin. ¹⁶M̀banmbò' ku', M̀v̀ènnswæb cie ñkàli lè Abrahâm lè tí ku' lè mwen nyon. Ñe kò' kan ke ñewá M̀v̀ènnswæb nun le M̀v̀ènnswæb cià ñkàli lè ñwen Abrahâm, à si wě ñe le' ke nywi ñwum m̀èan. Ñe su' kò' le: «Ñkàli yi yen mwen nywù». Ke ñzàè' le' màzwùm nun, mwum m̀b̀ò' ñe nun le', nun ñe ñyi Yesù Kristò. ¹⁷Swum se mùn yili mùn she ñyin, à si le: M̀v̀ènnswæb sete ñgwòn jini ñon lè Abrahâm, a lan ñe nyè yi ñwùm ndu' nnyì lè mwùm lè, mè lwuá M̀òìzè kà kwan. Li, mè lwuá ñi wòli kan kim ñe sèmnzi ñgwòn ñe M̀v̀ènnswæb jine mbyì lè Abrahâm, shikì ñe twò' ku' ñkàli M̀v̀ènnswæb. ¹⁸Beshe mè lwuá ñe ta cì mwum kà yě swum lwen ke fya' M̀v̀ènnswæb, ñkàli M̀v̀ènnswæb ye ña tí yi. Son, M̀v̀ènnswæb cie ñkàli lè Abrahâm le nun ni ye nyì lwen fe.

¹⁹Beshe à si li, mè lwuá M̀òìzè ta kpa' lè yen? M̀v̀ènnswæb fee ñon ñá ñe lisà' ñwum ñyebbi ñe ñwum ta cì ke nywi M̀v̀ènnswæb. À kèe ñon han a ken ñèn kwan se mwen Abrahâm ñe M̀v̀ènnswæb cie ñkàli ke nywi yon yě ñèn.

M̀v̀ènnswæb fee mè lwuá màzwùm ke fya' me cikpu' ñyon ñye ñeb, ñe nyè yi, mwum m̀b̀ò' ndò' ñe ken ñon yèi, à kìn lè ñon. ²⁰Mwum màzwùm lànnze le' ke nyinnim ñwum lè M̀v̀ènnswæb. Ñwi' limmi le kwan se mwum lànnzi le' ke nyinnim ñwum ñi, le' se se yen mè fyà' ñi. Son, tí lè ñkàli ye M̀v̀ènnswæb cie, nun ñe suku' ñlim kyi.

²¹Se lisà' le mè lwuá M̀òìzè ñyinnzi ywum ye M̀v̀ènnswæb cie ñkàli lè yon? Ayi, se ña li. Beshe lwuá ndò' ñe kwe nyě ñwum woli ñe cinni ñzison ke nyè yon, li, mwum ñe ñlwinni ke me' M̀v̀ènnswæb ntwi' se nun tá lwuá ní ñwon. ²²Son, ñe kò' ke ñewá M̀v̀ènnswæb nun le mwum hwæn ñe ke cě ñgyò' zwem ní ke kwù ñyebbi ñi. Li, ñwum ñe ta zwùm t̀èli lè Yesù Kristò ye ywum ye M̀v̀ènnswæb cie ñkàli lè Abrahâm yě ke ntwi' ntè' zwum yan.

Mwù she ye mè lwuá M̀òìzè ta cì

²³Lè ñgyìn ye ñwi' ye zwùm t̀èli lè Yesù kà wòli, ñe lè lwuá kpæmmá ñwi' wě mè ci-nye ñè. Ñwi' toen kpimmea li han a kiin ñèn kwan se

Mvènnswàb wòe bwi' mbyi ne bwi' ye zwùm tɛli lè Yesù Kristò. ²⁴Li, mè lwuà ɓe ɓe bwi' ɓòn a kiìn ɓèn ke kwan se Yesù Kristò ɓèn nun. À ɓòn bwi' li ɓǎ Mvènnswàb fyɔsi bwi' sanmi ke swi' shon kwan se bwi' ta zwùm tɛli lè Yesù. ²⁵Jene, kwan ntè' zwum ɓennà, mè lwuà tà ka tí bwi' ɓòn.

²⁶Ke byin telà zwùm lè Yesù Kristò, byin bi ɓwen Mvènnswàb, ntwi' se byin bi ɓæti lè Yesù. ²⁷Byin hwæn ɓe ɓe jimnze ke jin Yesù Kristò nun, byin fyonnà ɓwen Mvènnswàb wě nun. ²⁸Jene, ñkyiili ɓa tí ke nyinnim ɓwum Yudà lè ɓwum ɓe ɓa mè Yudà. ñkyiili ɓa tí ke nyinnim me son lè ɓwum ɓe ɗyi mgbonmgbon. ñkyiili ɓa tí ku' ke nyinnim me ɗweb lè mè yib. Ntwi' se byin bi swum fɔ' ke me' Mvènnswàb ntwi' se byin bi ɓæti lè Yesù Kristò. ²⁹Beshe à si leŋkæm le byin bi ɓwum Kristò, byin bi tí ku' ɓwen Abràhæm. Byin bi ke læm ɓwum ɓye ye ywum ye Mvènnswàb cie ñkàli lè Abràhæm yě.

4 ¹Mùn yili mùn sannzi tí byin ñzǎ' le' màzwùm. À si le: Mwen ne yě kwi' ce nyon ji, kwan se nun ke dède', ñkyiili ɓa ke nyinnim shon ɓon lè son ne kwe næm, kwo fe' she nun ni ci-ɗwon si. ²Kwan se nun ke mwesɔ' si, à tà le' ywo ke ñwum ɓwum ɓe ta nun ɓòn, ɓe konni tí ku' lè ywum yon a ken ɓèn kwan se ce nyon tean. ³Bwi' ku', kwan se ɓe lè me' sanmi kife' bwi', bwi' ɓe mè son me swàb ɓe fe ñgyɔ' wan. ⁴Son, kwan se a woli Mvènnswàb ke fya', à fyii Mwen nyon, ñlib ndɔ' ne ye nun, mwen màzwùm ɓe mè lwuà Mòizè ɗwon. ⁵À ɓèn ɓǎ nun libba' mè mwù ɓwum ɓye ke ke me lwuà nun, ɓǎ bwi' fyonnì ɓwen Mvènnswàb.

⁶Byin ti jene ɓwen Mvènnswàb leŋkæm, li, Mvènnswàb fyie byin M̀pùn Mwen nyon, à kìn tòn ke me ñlim nyin nun. M̀pùn màzwùm tá cì bwi' lon Mvènnswàb le: «Bùba! Ce nyè!» ⁷Li, wù ɓà tí son, wù ni mwen Mvènnswàb. Ke wù ni mwen Mvènnswàb, wù yě tí ku' ywum lwen nyon cinni.

Mfyonŋga' ye Pól tá fyonŋga' ke nywi ɓwum ɓe Gàlasi

⁸Ke kwan se ɓe mbyî nun, lè byin limme kife' Mvènnswàb, byin ɓe mè son me swàb dindin ɓe ɓa Mvènnswàb. ⁹Son jene, byin limmà Mvènnswàb, (ndikà' mùn shè le jene Mvènnswàb limmà byin). Ti yen se ci byin yili byin ɗwon tí mè swàb ɓe ɗyi swublea? byin fyonnì tí ɓe mè son ɓyan? ¹⁰Byin ta ñgyìn ndɔ' ké le ñgyìn ndwon ne nyě, byin ke tí mè nywi' ndɔ', lè yì ɗwùm ndɔ' le ye klwòkea ye. ¹¹Ke ncì ye byin ta cì li, ñlim ta mun ponpon zwum le shindɔ' she se mùn cì ke cì shin si ñgyɔ' òin.

¹²Mè ñgyinni ɓyê, mùn tà byin ɗɔa le, fyònnèni mgbonmgbon wě mùn, wě mbòkì ne mùn fyònni mgbonmgbon kwan se mùn kiàn ɗun ke ñkwìn yin nun. Byin cie kǎn mun le' ɓyebbi ndɔ'. ¹³Byin limmi lwen le mùn sete byin kìn Ntwum Lwen shě ke kàmmi she zwimbyi' nun ntwi' se

mùn be ñgwènnwè. ¹⁴Ñgwènnwè m̀àzwùm cià le byin hwummà ke ntwi' yêm. Kwo fe' li, byin nzwonnzi kan mun. Son, byin fyôn mun yě wě cikpu' Mvènnswæb ndo'. A lan lo' dyě, byin yee mun wě Yesù Kristò nun ne'. ¹⁵Ke kwan m̀àzwùm nun, byin be ñdàli ywo ñzwonzwò'. Ti jene, yen se ci byin? Mùn wòli m̀ùn d̀yi shìtàkwù ke nywi yin le, kwan se m̀ùn be kwèn, byin cinnè mbyi mpilà' me me' nyin, byin kwèbsè yon lè yêm. ¹⁶Ti jene, m̀ùn ti tì ci-byinni nyin ke ntwi' leṅkàm se m̀ùn tà byin shě?

¹⁷Bwum bye fo' m̀àzwùm, ñzæ' le' ye be ta byin shě, be ta byin mbèti òin. Ñzæ' le' p̀winpwin ye. Swum se be yili, à si le be gwannzi m̀ùn lè byin, b̃a byin dunmi bon mwù kě ke nywi. ¹⁸À si lwen le mwum mbèti lwikwæn, son, ke mbyi lwen nun. M̀ùn yili li kwan hwæn, a su' kan kwan se m̀ùn ni ṅgyo'. ¹⁹Bwen byêm, nywi ta tí m̀ùn kòndi kwènni ke ntwi' yin wě tà she ye tã m̀lib kwènni. Kwènni nywi m̀àzwùm ye be li han a ken bèn kwan se byin ye mbòki Yesù lisea be ke mbòki tòn nyin nun. ²⁰Jene, m̀ùn yili m̀ùn be ke ke shin b̃a m̀ùn limmi swum se mun yě leli lè byin. Àma, m̀ùn tã fyonṅga' ke ntwi' yin.

M̀bòki ne P̀ol twe' ke nywi Hagà bon lè Sarà

²¹Byin be yili byin be mè son me lwuà, m̀ùn yili m̀ùn cibbi byin swum ndo'. Byin tà ka swum se mè lwuà ta shè ywo? ²²Be ko' ke dèwã me lwuà nun le Abràhèm ye bwen b̃i, nyě m̀bo' mon nyon be son, jin shon be le Hagà. Nyě mè m̀bi be mwen m̀lib ne be mgbonmgbon, jin shon be le Sarà. ²³Mwen nyě Abràhèm ye bon lè son nyon, à ye nun ke nlwinzi yi b̃e' ye cě ṅgyo' zwem. Son, ti lè nyě nun ye bon lè Sarà, ṅkàli Mvènnswæb ye lwinne. ²⁴Bwi' woli b̃wi' yen m̀bòki ndo' ke le' m̀àzwùm nun. M̀bòki m̀àzwùm ni le mè yib b̃i m̀àzwùm, be ta mè ṅgwòn b̃i lisea. M̀bòki ne Hagà tã lisà', à ni ṅgwòn ne M̀vènnswæb jine ke kpa' Sinài zwem bon lè b̃wum Izràêl. Bwen Hagà be mè son, li ne ku' lè b̃wum be M̀vènnswæb jine ṅgwòn lè bon ke Sinài, bon be mè son me lwuà. ²⁵Jin Hagà si, be ta kpa' Sinài ne ke ṅgyo' Àràbì nun lon lè jin m̀àzwùm. Bwi' woli b̃wi' lon ku' Yèrusalèm lè jin fo', ntwi' se b̃wum be myi m̀àzwùm nun b̃i mè son. ²⁶Son, Yèrusalèm she ke d̃eb, à si mgbonmgbon, son se d̀yi wě mon nye'. ²⁷Ntwi' se be ko' ke dèwã Mvènnswæb nun le:

«Kim m̀lib ne ye kife' mwen, ywo' ñdàli.

Wù ne ywo' kife' kwènni nywi nye mwen, lwon kyikye.

Ntwi' se m̀lib ne cinne kan bwen yě bwen ye à làn m̀lib ne tòn lè ywon.»

²⁸Ti lè byin mè ṅyinni byêm, byin b̃i bwen bye M̀vènnswæb cìe ṅkàli bon lè Abràhèm le à yě nun fe, wě tà she be ye Izà' ke nyě ṅkàli Mvènnswæb. ²⁹Kwan se be mbyi, mwen ne be ye ke nlwinzi yi b̃e' ye cě ṅgyo' zwem be mwen ne be ye ke ṅkàli Mvènnswæb nun zæbsi. Han a kiin bèn jene, se ke ku' li. ³⁰Son, be ko' ke dèwã Mvènnswæb nun le: «Fyinni

son ni bon lè mwen nyon. Ntwi' mwen son bǎ kwi' ce ji bon lè mwen mlib dǎm.» ³¹Mè ñgyinni byêm, li ne ku' lè bwi', bwi' ba bwen me son, bwi' bi bwen mlib dǎm.

Ba byin be ti mè son me luwà

5 ¹Yesù Kristò libbeâ bwi' ke nye son ne bwi' be nlim, jene, bwi' ti mgbonmgbon lè leŋkǎm. Ke à si li, dyiênì ke nlim kimmi, byin konni byin lǎkì fyònnì be mè son. ²Ywǎcèni fe', mún Pól, mún shè byin le beshè byin ci be dunnzi byin ñdùn, se lisa' le she se Yesù Kristò ci ke nywi yin si ñgyo' ñin. ³Mùn kònnði byin shè be lè leŋkǎm le, beshè mwum ndo' yili le be dunnzi nun ñdùn, à si nun nywi dólè' le à lwinnzi mè luwà bye mbyî hwæn. ⁴Byin be yili byin be lwinni ntwi' se byin ta mè luwà dwnnzi, byin ba tí bæti lè Yesù Kristò. Byin yonnzâ ñyè lè kwènnzî nlim Mvènnswǎb. ⁵Ti lè bwi', swum se bwi' ta mwù kě lè son, à si le Mvènnswǎb yě bwi' fyòsi sanmi ke swi' shon. Li, bwi' ton lè ñbòŋgà' nywo' màzwùm ntwi' Mpùn Nsanmi ne ta cì bwi' ta zwùm tèli lè Mvènnswǎb. ⁶Mwum ne dyi ñbæti lè Yesù Kristò, kwo fe' be dunnzi nun ñdùn, kwo fe' be shi fe' nun dunnzi, se tà ka kpa' lè swum ndo'. ñgyi le' ni le byin lisa' kě nlim shin ke nyili ye byin ta bwi' yili nun.

⁷Byin bi le' si bænni lwen, ti wen ne kænni byin jene le ba byin ken mbyî lè leŋkǎm. ⁸Ñkænni yi wa' kan ke cě Mvènnswǎb ne lon byin. ⁹Be ta ka ñkæn le' ndo' dwi' le: «Mbòkì mbùn kwæ' le ne ta mè wó' lón mēan wasi?» ¹⁰Mùn limmi lwen le ke mbæti ye byin ti bæti lè Nyeli nye', byin ba mè mbàkà' nyě ñin ndo' cinni. Son, mwum ne tà byin hwumzi fi ni, Mvènnswǎb yě nun mè kǎ' lannzi, kwo nun be fe' wen.

¹¹Mè ñgyinni byêm, ti lè mún, beshè be lè mún ke shè le bwi' dún ñdùn, yen se bwi' ta mun vènè' yennzi ke ntwi' le' màzwùm nun? Se bē leŋkǎm li, bwi' ba tí byebbi ywo lè Ntwum Lwen ye mún tá shè ke nywi Yesù ne ywie ke ñgæ' mè bɔɔ' zwêm. ¹²Mùn yili ma le, bwi' be ta byin hwumzi lè le' ndunnzi ndùn bi, be kpæm me' ke she shan nun, be san bon ne' ñwo'.

À si lwen le Mpùn Nsanmi kennzi bwi' ke tòn she' nun

¹³Mè ñgyinni byêm, Mvènnswǎb lon byin bǎ byin be mgbonmgbon. Son, ke tòn mgbonmgbon shin nun, ba byin fókà' le byin ye ywum hwæn cì mwù zwô. Son, bæèni mè ci-she bwi' ke nyili ye byin cinni ke nyinnim shin nun. ¹⁴Ntwi' se mè luwà hwæn swòli ke luwà mbò' nun, nyě le' le: «Yili lwikwæn nywù wě tà she wù tà wù ne' yili.» ¹⁵Son, beshè byin ta cì wě mè nyàm nyenea bye ke mbo nun, byin ta bwi' dymnzea, byin zæbsi ti byin ne' ke nyinnim shin nun, konnèni, byin lǎkì byin ne' mlòsi.

¹⁶Swum se mún yě byin shě, à si le: donnzèni byin ne' Mpùn Nsanmi kennzi byin ke tòn shin nun. Li, byin ba byebbi ne tà byin wai ke me

nlim nun cí. ¹⁷Ntwi' se ywum ye ta bwi' wai ke me nlim nun ba ywum ye Mpùn Nsanmi yili. Mbanmbò' ku', ywum ye Mpùn Nsanmi tã yili le bwi' cí, yon ye mè nlim nye' byinnò' ñci. Mpùn Nsanmi bon lè ywum ye mè nlim nye' yili cinni kan ñwen ke nyinnim shan nun. Li, byin wòli kan kim byin ci swum se byin yili. ¹⁸Son, beshe Mpùn Nsanmi ne ta byin kènnzi, byin ba tí ke kwù me lwuà nji.

¹⁹Ywum ye ta wai ke me nlim nye' nun, bwi' limmi yon seansean. Bwum ta mè nlà' ywikea, be cinni mè mbàkà' mbyibbò, be ci ywum hwæn wě tà she bon yili. ²⁰Be ta yi fòkì mwumzni, be kwan ñdàm. Bwum ta b̀wùlu byinnzi, be klwikà' mè le', be ke mè mkpì lè b̀wùlu. Mè nlim be bon ke zwum ñàlea, be be tí mè ci-nshela' nywi. Be ta bon ne' kyìlea, be fò' mè ñkwìn kyikyí. ²¹Be ta ywum b̀wulu tæmmi, be nwika' mè ñkan han kon b̀wu bon mwu. Be ta tí kònni ywum dín ndò' cì tí. Mùn shè byin lè leñkàm le b̀wum be ta ywum màzwùm cí, be ba mbyi ndun ke ywò' Mvènnswæb nun cinni.

²²Son, Mpùn Nsanmi ne ta ci b̀wum cinni mè kíkæn nlwukea. Nun ne ta ci b̀wum ta b̀wùlu yili, be ton lè ñdàli, be ton tí mè ywi' d̀ò' lè b̀wùlu, be fyimnzi mè le', be d̀wi b̀wùlu fyà' nywi, be ci lwen lè b̀wùlu, be be lwinnòa ke me le' nyan nun hwæn. ²³Be be b̀wum flokea, be ta mè nlim nyan bænni. Mè kíkæn hwæn li, lwuà ndò' b̀an nyě kènni b̀wum le ba be ci nun.

²⁴Bwum be d̀yi bæti lè Yesù Kristò, be d̀onnzà mè le' byibbòa ne be bon ke kwæ' nywi' nun. À si wě bon ywummòa ywum màzwùm ke ñgæ' mè b̀òtò' Yesù zwem. ²⁵Ke Mpùn Nsanmi ne ta bwi' ñzison she nywæb fe, ñdikà' bwi' kennèni ke kwù kèn she nun tà bwi' lisea nun. ²⁶Ba kì bwi' beèni mè ci-ntwuli mwu, shikì bwi' kæbsi b̀wùlu mè le' ke nyinnim she' nun. Ba bwi' ci m̀bànni lè b̀wùlu.

Kpeàni b̀wùlu ke ywum ye ta bon hwumzni ke tòn shan nun

6 ¹Mè ñgyinni byèm, beshe byin bænnzi mwum nyin ndò' lè à tã byebbi ndò' cí, byin be Mpùn Mvènnswæb ni ke nywi bi, byin bi ye nun d̀yili be ke mbyi nyě zu' nun. Byin ye cì li ke ñkwu floa nun. Wù yě tí konni lè wù ne', wù lækì tí ku' pyì ke me m̀bweb nun. ²Kpeàni b̀wùlu bye mè le' ta bon kyibli mwu, li, byin ye lwuà Yesù Kristò lwinnzi. ³Beshe mwum ndò' tã fòkà' ke nlim yon nun le nun ne d̀yi mwum ndwun, son, lè leñkàm à ni swum dín, à tã nun ne' pòkea. ⁴Se yili le mwum hwæn cæsi kwù kèn shon. Beshe nun cinni swum nshela' nywi, à shela' lè nun ne', ba à shela' nywi ntwi' se nun lan lwikwæn, ⁵ntwi' se se yili le mwum hwæn she ñshe yon lè nun ne'.

⁶Mwum ne be ta le' Mvènnswæb lisea, à kyilà' lwen nyon ne nun cinni bon lè ñlisà' nyon.

⁷Ba byin pòka' byin ne', mwum wòli kan à twe' Mvènnswæb lè d̀yimi. Be ta ñkæñ le' ndò' d̀wí le: «Swum se mwum ye bí, son se nun yě ku'

fyàèb.» ⁸Beshe mwum ndo' su' swum se ta wa' ke nlim yon nun cì, swum se nun yě ku' fyàèb be ke nyě mfi màzwùm nun, à si ywi. Son, nun cì swum se Mpùn Mvènnswàèb yili, ñzison d̀wùmd̀wùm se nun ywìme fyàèb be ke nyě yi. ⁹Ba kì b̀wàè' ci b̀wi' lè ñcì lwen. Ntwi' se b̀eshè b̀wi' shi m̀e' nywusi, kwan ta kìn she b̀wi' ye ywum lwen cinni fya' Mvènnswàèb. ¹⁰Ke à si li, kwan se b̀wi' cinni mbyi ncì lwen, b̀wi' konnèni mè fyà', b̀wi' ci lwen lè b̀wum hwæn, a lan lo' d̀yě mè ñgyinni b̀wum Yesù Kristò.

M̀mlòkà' ǹzàè' le'

¹¹Cèèni f̀e' pa' ñgò' klwòkea ndo' se mùn koi byin d̀ewà d̀yě lè son. M̀ùn ko' son lè fyà' yêm b̀ă byin ke mwù ke nlim. ¹²Bwum b̀e ta byin d̀òlè' cì lè byin d̀un ñd̀un, bon b̀e kàèb le b̀wùlu yili bon ñgwòn ke ñkwìn b̀wum nun. Son, b̀e ta su' cì li b̀ă mè Yudà lækì bon vènè' yennzi ke ntwi' Ntwum Lwen ye b̀e ta shè ke nywi Yesù Kristò ne ywie ke ñgàè' mè b̀òtò' zwêm. ¹³Kwo f̀e' bon b̀e yili ndun ñd̀un bi, bon ne' ma b̀e tà ka mè lwuà d̀won hwæn. B̀e suku' yili le byin bi d̀un ñd̀un b̀ă bon cinni mbyi ñtwuli mwù ke nywi yin. ¹⁴Ti lè mùn, mùn b̀ă nywi shelea ke nywi swum ndo', a shi b̀e ke nywi ñgàè' mè b̀òtò' Nyeli nye' Yesù Kristò. Nun ne ci ywum ñgyò' wan fyonnè ywum d̀ind̀in ke cì shêm. M̀banmbò' ku', mùn ni wě mwum ywi ke nyili ye mùn yě ywum ñgyò' wan yili nun. ¹⁵Beshe b̀e d̀unnzi f̀e' byin ñd̀un, kwo f̀e' b̀e shi f̀e' d̀unnzi, se tà ka kpa' lè swum ndo'. Swum se d̀yi zwimbyi' si le M̀vènnswàèb f̀ò' wù m̀f̀ò' ye nywàèb. ¹⁶M̀vènnswàèb kwennzi ñlim lè b̀wum b̀e ta lwuà màzwùm d̀won, à f̀e flòa ke nyinnim shan nun, à f̀e tì flòa lè ñkwìn b̀wum M̀vènnswàèb hwæn.

¹⁷M̀mlòkà' ǹzàè' le' yêm yi le: ba kì mwum ndo' yennzi tì mùn vènè'. Ntwi' se yì b̀àn mbon yi mùn ke nywi ye lisa' le mùn ni ci-she Yesù Kristò.

¹⁸Mè ñgyinni byêm, Nyeli nye' Yesù Kristò ñgàèni byin, byin hwæn.
Àmèn.